

רע"פ 642/14 - ל.י. נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 642/14

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: ל.י.

נגד

המשיב: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע, מיום 9.10.2013, בע"פ 11747-03-13, שניתן על-ידי כב' השופטים: ר' יפה-כ"ץ - סג"נ; י' צלקובניק; י' רז-לוי

בשם המבקש: עו"ד אירינה גלפנבוים

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופטים ר' יפה-כ"ץ - סג"נ; י' צלקובניק; י' רז-לוי), בע"פ 11747-03-13, מיום 9.10.2013. בפסק דינו, דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש על הכרעת דינו של בית משפט השלום בבאר שבע (כב' השופטת ד' בית אור - סג"נ), בת"פ 2254-09, מיום 29.5.2011. בהמשך, דחה בית המשפט המחוזי, ביום 11.12.13, אף את הערעור על גזר הדין.

ההליך שהתנהל בבית משפט השלום

1. על פי עובדות כתב האישום, שהוגש נגד המבקש לבית משפט השלום בבאר שבע, ביום 7.6.2009, תקף המבקש שתי פקחיות חניה מטעם עיריית באר שבע, לאחר שהחלו לרשום לרכבו דו"ח בגין חניה במקום אסור. המבקש

עמוד 1

טלטל את ידה של אחת הפקחיות, שהיתה בחודש החמישי להריונה. לאחר מכן נכנס לרכבו, נסע לעברה ופגע ברגליה. בהמשך, הסיט המבקש את רכבו לעבר הפקחית השניה, פגע ברגליה וגרר אותה באמצעות הרכב למרחק של מספר מטרים. בנוסף, סימן המבקש בידו סימן מגונה לעבר הפקחיות ונסע מהמקום. כתוצאה ממעשיו של המבקש, סבלה הפקחית הראשונה מכאבים ונזקקה לקבל טיפול רפואי בבית חולים, ואילו הפקחית השניה סבלה מחבלות של ממש, ומשטפי דם ברגליה.

2. המבקש כפר במיוחס לו ולפיכך התנהל דיון הוכחות בפני בית משפט השלום. המבקש אישר, כי הוא החנה את רכבו במקום אסור כיוון שלא חש בטוב, אך טען כי לא תקף את הפקחיות. לגרסתו של המבקש, הפקחיות הן אלו שנצמדו לרכבו, כנראה בניסיון למנוע ממנו להתחיל בנסיעה.

3. בית משפט השלום שמע את עדויותיהם של הפקחיות ושל המבקש, ובחן את הראיות בתיק. בהכרעת דינו דחה בית המשפט את גרסת המבקש, וקבע כי אשמתו, בעבירות שיוחסו לו, הוכחה מעל לספק סביר. לפיכך, הורשע המבקש בתקיפת עובד ציבור, לפי סעיף 381(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). מאחר שעבירה זו בוטלה (במסגרת תיקון מס' 105 לחוק העונשין), תוקנה הכרעת הדין בשלב מאוחר יותר, כך שהמבקש הורשע, בסופו של יום, בעבירה של תקיפת עובד ציבור, לפי סעיף 382א לחוק העונשין, אשר נחקק תחת סעיף 381(ב) לחוק העונשין. בנוסף, הורשע המבקש בתקיפה הגורמת חבלה של ממש, לפי סעיף 380 לחוק העונשין; בנהיגה בפזיזות, לפי סעיף 388(1) לחוק העונשין; בהפרעה לעובד ציבור, לפי סעיף 288א(1) לחוק העונשין; ובהעלבת עובד ציבור, לפי סעיף 288 לחוק העונשין.

4. ביום 15.1.2012, נגזר דינו של המבקש, לאחר עיון בתסקיר שירות מבחן, שמיעת טענות הצדדים, ועדי אופי מטעמו של המבקש. בתסקיר שהוגש בעניינו של המבקש, נמנע שירות המבחן ממתן המלצה טיפולית או אחרת לגביו, על אף היותו של המבקש אדם נורמטיבי. זאת, בין היתר, לאור "חוסר סובלנותו וחוסר יכולתו לראות את הפגיעה באחר". בגזר הדין, נתן בית משפט השלום את דעתו לחומרת העבירות שביצע המבקש ולכך שהוא נמנע מלקיחת אחריות על מעשיו, דבר שאף מעלה חשש למסוכנות עתידית. לקולה נשקלו, בין היתר, עברו הפלילי הנקי של המבקש, גילו, ונסיבותיו האישיות והמשפחתיות של המבקש. לאור זאת, גזר בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: 6 חודשי מאסר בפועל אשר ירצו בעבודות שירות בכפוף לחו"ד הממונה על עבודות השירות; 10 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים, לבל יעבור עבירה של תקיפת עובד ציבור; 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים, לבל יעבור עבירה של תקיפה; כמו כן, חויב המבקש בתשלום פיצוי, בסך 3,000 ש"ח לכל אחת מהמתלוננות.

5. לאחר מתן גזר הדין הוגשה בעניינו של המבקש חוות דעת מטעם הממונה על עבודות השירות, אשר קבעה את אי התאמתו של המבקש לביצוע עבודות שירות, בשל "בעיות פסיכיאטריות ובריאותיות מהן הוא סובל". בעקבות זאת, איפשר בית משפט השלום לבאת-כוח המבקש לבוא בדברים עם בא-כוח המאשימה, על מנת להימנע מהשתת עונש מאסר לריצוי בפועל, אולם ניסיון זה נכשל. לפיכך, הורה בית משפט השלום, בהחלטתו מיום 21.1.2013, כי ששת חודשי המאסר ירצו בדרך של מאסר בפועל.

הערעור לבית המשפט המחוזי

6. המבקש ערער לבית המשפט המחוזי בבאר שבע על הכרעת הדין ועל גזר הדין שנחתנו בעניינו. במוקד עמוד 2

הערעור על הכרעת הדין עמדו טענותיו של המבקש על התנהגותן של הפקחיות באירוע הנדון, ונטען על-ידו כי הן פעלו שלא כדין, ובכלל זה ביצעו עבירות פליליות לכאורה. ביום 9.10.2013, נדחה הערעור על הכרעת הדין. בית המשפט המחוזי דחה את טענותיו של המבקש, בנימוק שהן מבוססות על תשתית עובדתית המנוגדת לממצאים העובדתיים שקבעה הערכאה הדיונית. זאת, בהתבסס על הכלל הידוע, לפיו ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בממצאי מהימנות ועובדה, שנקבעו על-ידי הערכאה הדיונית.

7. אשר לגזר הדין, נקבע על-ידי בית המשפט המחוזי כי אכן נפלה בו טעות, שכן הוא ניתן עוד טרם שהתקבלה חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות. לפיכך, הורה בית המשפט המחוזי על קבלת חוות דעת מעודכנת מטעם הממונה, בניסיון למצוא עבור המבקש עבודת שירות מתאימה. בתחילה, נמנע המבקש מלהתייבב אצל הממונה, אך בהמשך, ניתנה חוות דעת מעודכנת, במסגרתה שב הממונה וקבע כי המבקש אינו מתאים לבצע את עונש המאסר בדרך של עבודות שירות. זאת, בין היתר, בשל הצהרות שונות שנמסרו על-ידי המבקש. מאחר שהאפשרות לביצוע מאסר בדרך של עבודות שירות נשללה על-ידי הממונה, קבע בית המשפט המחוזי, ביום 11.12.2013, כי המבקש ירצה את מאסרו מאחורי סורג ובריח.

הבקשה לרשות ערעור

8. בבקשה שלפניי נטען כי היא מעוררת שאלה משפטיות נכבדה וסוגיה ציבורית כבדת משקל, החורגות מענייני האישי של המבקש. השאלה המשפטית, כפי שנוסחה בבקשה, נוגעת למקרים בהם קיימת "תלונה הדדית", בין אזרח לבין פקח מטעם העירייה. נטען, כי במקרים מעין אלו יש להימנע מהגשת כתב אישום כנגד האזרח עד לבירור הטענות שהועלו על-ידו נגד הפקח, ולהגיש כתב אישום רק כאשר הטענות התגלו כחסרות בסיס. בין היתר, נסמכת הבקשה על הנחיית פרקליט המדינה 2.18 שכותרתה "מדיניות התביעה בתיקי חקירה בהם חשוד בביצוע עבירה כלפי שוטר מתלונן על שימוש בכוח מצד השוטר". באופן דומה, נטען בבקשה כי יש לבטל את כתב האישום שהוגש נגד המבקש, מחמת "הגנה מן הצדק".

דיון והכרעה

9. לאחר עיון בבקשה ובנספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי דינה להידחות.

10. הלכה מושרשת בשיטת משפטנו היא כי בקשות רשות ערעור בפני בית משפט זה תאושרנה במקרים מצומצמים בלבד. דיון "בגלגול שלישי" ייערך רק במקרים המעלים שאלה משפטיות כבדות משקל או סוגיה עקרונית רחבת היקף, וכן במקרים חריגים בהם מתעורר חשש מפני עיוות דין או משיקולי צדק כלפי המבקש (רע"פ 482/14 הלפרין נ' סטאר (3.3.2014); רע"פ 7683/13 פרלמן נ' מדינת ישראל (23.2.14); רע"פ 4918/13 כהן נ' מדינת ישראל (18.2.14)).

11. חרף נסיונו של המבקש לעטות על הבקשה לרשות הערעור כסות של שאלה משפטית עקרונית, מצאתי כי שאלה מעין זו אינה מתעוררת, בנסיבות המקרה דנן, כפי שיפורט להלן. כמו כן, לא מצאתי בבקשה דבר המלמד על חשש לעיוות דין או אי צדק בענייניו של המבקש. מרבית הטענות המופיעות בבקשה שלפניי כבר נטענו בפני בית המשפט

המחוזי, ובכך, מהווה הבקשה ניסיון לעריכת "מקצה שיפורים", בהמשך להליך קודם. הלכה היא מלפנינו כי לניסיון מעין זה אין מקום במסגרת בקשת רשות ערעור (רע"פ 617/14 לוי נ' מדינת ישראל (4.3.2014); רע"פ 1042/14 יצחק נ' מדינת ישראל (11.2.2014); רע"פ 8338/13 קסלסי נ' מדינת ישראל (9.2.2014)). מנימוקים אלו, דין הבקשה להדחות.

12. אף בחינת הטענות העולות מן הבקשה לגופן - מובילה למסקנה כי דין הבקשה להדחות. עיקר טענותיו של המבקש מתמקדות בהתנהלותן של פקחיות החניה, אותן תקף. בבקשה נטען, כי התנהלותן של הפקחיות עולה כדי ביצוע עבירות פליליות לכאורה, וכי יש לברר את הטענות נגדן, בטרם יתנהל הליך כלשהו נגד המבקש. טענתו זו של המבקש אינה מתיישבת עם התשתית העובדתית שנקבעה בעניינו. בהכרעת הדין נדחתה גרסתו של המבקש לאירועים, ובין היתר, נקבע מפורשות כי הפקחיות לא ניסו לעצור את הרכב, אלא ביקשו להימלט מגילוי התוקפנות של המבקש. לפיכך, טענותיו של המבקש כנגד התנהלות הפקחיות נעדרות כל בסיס עובדתי. לא למותר הוא לציין, כי הבקשה אינה מגלה עילה להתערבות בקביעות עובדתיות שנעשו על-ידי הערכאה הדיונית, התערבות אשר תיעשה, כידוע, במקרים חריגים בלבד (רע"פ 6032/13 אהרן נ' יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה (19.1.2014); רע"פ 8049/12 אבו טיר נ' מדינת ישראל (7.1.2014); ע"פ 4327/12 פלוני נ' מדינת ישראל (5.6.2013)).

13. המבקש מוסיף וקובל על "רשויות האכיפה" ועל בתי המשפט, אשר לטענתו "התעלמו מבירור טענותיו של המבקש כנגד הפקחיות". ביחס לבתי המשפט, טענותיו של המבקש וגרסתו העובדתית לאירועים הנטענים נדונו בפניהם, ונדחו בהחלטות מנומקות ומפורטות. אשר ל"רשויות האכיפה", המבקש נמנע מלפרט האם הוא הגיש תלונה כלשהי נגד הפקחיות, בגין התנהגותן באירוע. נראה בעליל כי מדובר בטענות בעלמא, אשר נועדו להשחיר את פניהן של הפקחיות, וזאת בניסיון להמעיט מחומרת מעשיו של המבקש. עיון מדוקדק בטענות המבקש, מלמד כי לכל היותר ירדו הפקחיות מן המדרכה אל הכביש. בכך, אין כדי להמעיט מחומרת מעשיו של המבקש או להצדיק, ולו לכאורה, את הטענות חסרות הבסיס שהוא מבקש להפנות כלפי הפקחיות.

14. המבקש מנסה לסמוך את טענותיו, כאמור, על הנחיית פרקליט המדינה 2.18 שכותרתה "מדיניות התביעה בתיקי חקירה בהם חשוד בביצוע עבירה כלפי שוטר מתלונן על שימוש בכוח מצד השוטר". על פי סעיף 4.3 להנחיה זו:

"על דרך הכלל, מקום בו שוקל תובע להגיש כתב אישום נגד אזרח בגין תקיפת שוטר או בגין עבירות סמוכות, ובמהלך בחינה זו מתברר כי האזרח החשוד בתקיפת השוטר העלה טענה לפיה באותו אירוע ממש בוצע כלפיו שימוש בכח ע"י שוטר, יוודא התובע כי תלונת האזרח (כגון הודעתו במשטרה כי הותקף על-ידי שוטר) בתוספת חומר הראיות בכללותו הועברו לעיון מח"ש. התובע ישהה את קבלת החלטה בתלונה המקבילה נגד האזרח עד אשר תתקבל החלטה במח"ש ביחס לטענות שהועלו נגד השוטר"

הנחיה זו אינה רלוונטית לענייננו ואין בה בכדי לבסס את הטענות העולות מן הבקשה. ראשית, עניינה של ההנחיה בטענות מצד האזרח על "שימוש בכוח" מצד השוטר. בענייננו, על אף מגוון הטענות אותן מטיח המבקש בפקחיות (ראו סעיף 6 לבקשה), התקשיתי למצוא טענה מצידו על "שימוש בכוח" כלפיו. שנית, וכפי שאף עמדה על כך באת-כוח המבקש, עניינה של ההנחיה הינו בשוטר, ולא בפקח עירוני. אף שניתן למצוא קווי דמיון מסוימים בין תפקידי השוטר לבין עבודתו של פקח עירוני, אין, לטעמי, להקיש מהנחיית פרקליט המדינה לעניינם של פקחים עירוניים. זאת, בפרט לאור התפקיד המרכזי השמור למח"ש בנוהל שנקבע בהנחיית פרקליט המדינה, ואשר אינו יכול להיות רלוונטי

15. למען הסר ספק יובהר, כי ככל שנאשם מבקש להעלות טענות כנגד התנהלותו של עובד ציבור, וטענות אלו עשויות להיות רלוונטיות לאישומים נגדו, הן ראויות להידון במסגרת ההליך שננקט נגד הנאשם. במסגרת זו, עשויה להיות לטענות מעין אלה משמעות גם על פי הדוקטרינה של "הגנה מן הצדק", בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-198, ובהתאם להלכות אשר נקבעו בפסיקתו של בית משפט זה. ואולם, לא כל תלונה כנגד התנהלותו של עובד ציבור, תצדיק לעכב את הגשתו של כתב האישום נגד הנאשם, והכל תלוי בעובדותיו של המקרה הקונקרטי. בנסיבות המקרה דנן, אין כל מקום להחלת הדוקטרינה של "הגנה מן הצדק", שכן לא נמצא פגם בהליך שננקט בעניינו של המבקש.

16. אשר לגזר הדין, יש להצר על כך שהמבקש נאלץ לרצות את עונשו מאחורי סורג ובריח. כפי שהובהר לעיל, בית המשפט המחוזי ובית משפט השלום ניסו להימנע מכליאתו הממשית של המבקש, והפנו אותו, פעם אחר פעם, אל הממונה על עבודות השירות. ואולם, עיון בהחלטותיהן של הערכאות הקודמות מעלה כי למבקש היה חלק לא מבוטל בתוצאה זו, כעולה מחוות הדעת שניתנו על-ידי הממונה. לפיכך, אין כל בסיס להתערב בגזר הדין שניתן בעניינו של המבקש.

17. לאור האמור, בקשת רשות הערעור נדחית בזאת.

ניתנה היום, ח' באדר ב' התשע"ד (10.3.2014).

שׁוֹפֵט